

Rujan 2008.

Broj 27/ Godina V

Jurica Malčić, pučki pravobranitelj

ZAKON O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE JE ZNAČAJAN KORAK

Kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije u Republici Hrvatskoj pučki pravobranitelj će se više nego do sada moći baviti diskriminacijom po etničkoj pripadnosti i pružati veću zaštitu pripadnicima manjina, kaže Jurica Malčić

• Pučki pravobranitelj nedavno je Hrvatskom saboru dostavio svoje redovno godišnje izvješće za 2007. Iako to vrlo iscrpno izvješće ne govori posebno o nacionalnim manjinama kako biste na osnovu iskustava i spoznaja iz vašeg rada ocijenili trenutno stanje zaštite manjinskih prava u Hrvatskoj?

Pučki pravobranitelj dostavio je Hrvatskom saboru izvješće za 2007.g. već početkom travnja, ali je na sjednici Sabora razmatrano tek ujesen. Izvješće ne govori posebno o nacionalnim manjinama jer je ustavna i zakonska obveza pučkog pravobranitelja da štiti prava svih građana u postupcima pred državnim i lokalnom upravom i tijelima s javnim ovlastima. Građani koji traže zaštitu u pravilu ne navode etničku pripadnost, osim u manjem broju slučajeva kad smatraju da su im baš zbog etničke pripadnosti uskraćena ili povrijeđena prava. Što se tiče trenutnog stanja zaštite nacionalnih manjina stanje ide na bolje. Manje-više dovršen je normativni i institucionalni okvir, postoje propisi, programi, institucije i sredstva ali postoje problemi u provedbi u praksi. Dakle, još uvijek je potrebna posebna zaštita i manjinskih prava i prava pripadnika manjina kao pojedinaca.

POSljedICE RATA NA VRHU PRITUŽBI

• Da li se i u kojoj mjeri može govoriti da su pripadnici nacionalnih manjina odnosno pojedine nacionalne manjine izloženi ugrožavanju prava nego ostalo stanovništvo?

Izloženi su ugrožavanju prava pripadnici srpske i romske manjine iako treba reći da stanje ide bitno na bolje i u pogledu ekonomske i

opće sigurnosti. I svijest o potrebi zaštite i jednakopravnosti je veća. Čini se da su najveće zapreke sada ekonomske radi nedostatka sredstava da se dobri programi provedu do kraja.

• Da li su obraćanja pripadnika nacionalnih manjina vašem Uredu učestalija nego li što je slučaj s ostalim stanovništvom i koji su razlozi toga?

Velik je udio pritužbi pripadnika nacionalnih manjina, uglavnom Srba, u ukupnom broju pritužbi. Uzrok tome je što se još uvijek (pravno) rješavaju pitanja koja su posljedica rata i raspada bivše države i sređivanja stanja na područjima posebne državne skrbi.

• Koja su pitanja i problemi u kojima pripadnici nacionalnih manjina najčešće traže zaštitu i pomoć?

Najčešće se traži zaštita i pomoć u pitanjima obnove, stambenog zbrinjavanja, povrata imovine, mirovinskih prava, državljanstva i drugih statusnih prava, konvalidacije i sl.

(Nastavak na stranici 2)

Na Rabu je krajem rujna održan prvi kulturni susret u organizaciji zagrebačke Zajednice Nijemaca

“KULTURTREFFEN” ALPSKOG I MEDITERANSKOG PODNEBLJA

Prvi “Kulturtreffen”, kulturni susret u organizaciji zagrebačke Zajednice Nijemaca u Hrvatskoj, održan je posljednjeg tjedna rujna na Rabu s ciljem povezivanja i druženja njemačke i austrijske manjine iz dijaspore s članovima Zajednice koji žive u Hrvatskoj. “Želja i namjera organizatora susreta je približiti kulture alpskog i mediteranskog podneblja, te pokazati kako te dvije kulture i dva svijeta odavno žive zajedno, a ne poznaju se dovoljno”, rekla je na otvorenju susreta voditeljica “Kulturtreffena” Nives Rittig-Beljak. “Naša je parola ‘Poštujemo prošlost - ulažimo u budućnost’. Zato smo se poklonili žrtvama rata i logora u Kamporu, te smo se sjetili više od 100 tisuća Nijemaca koji su morali napustiti Hrvatsku. Isto tako, želimo drugu i treću generaciju izgnanih Nijemaca pozvati na Rab kako bismo ih tijekom kulturnog susreta upoznali s domovinom i sudbinom njihovih predaka”, istakla je Nives Rittig-Beljak.

Na ovoj manifestaciji **Jadranka Grbić** održala je predavanje o povijesnom putu podunavskih Nijemaca. U Galeriji Knežev dvor bila je izložba “Kultura i povijest podunavskih Nijemaca” Centralnog muzeja iz Ulma. Održana je književna matineja **Trude Stamač** koja je predstavila “Kratku kroniku obitelji Weber” autora **Ludovika Bauera**, u rapskoj katedrali je održan orguljaški recital **Edmunda Andlera Borića**. Održana je i večer braće Grimm s projekcijom filma “Braća Grimm”, predavanje **Ljiljane Marks** “Braća Grimm u Hrvata”, te obrada Grimmovih bajki u izvedbi dječje kazališne grupe Zajednice Nijemaca Zagreb. Sudionici “Kulturtreffena” organizirali su i pučku feštu.

Na slici: Potpredsjednik Zajednice Nijemaca u Zagrebu dr. **Ivo Rittig** polaže vijenac na spomen - groblju žrtvama fašističkog terora u Kamporu na Rabu

ZAKON O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE JE ZNAČAJAN KORAK

(Nastavak sa stranice 1)

Jurica Malčić

• Na koji način i u kojoj mjeri vaš Ured tim pripadnicima nacionalnih manjina može pružiti pomoć?

Mi pružamo pomoć intervencijama prema upravnim tijelima, bilo središnjem ili lokalnim i tijelima s javnim ovlastima, dakle svima onima koji u upravnom ili drugom postupku rješavaju o njihovim pravima. Vrlo često interveniramo zbog dugotrajnosti postupaka, ali i zbog nezakonitosti pa i nepravilnosti u postupku. Od tih tijela tražimo (i dobivamo) očitovanja te im upućujemo upozorenja, prijedloge i preporuke u konkretnim predmetima. Iz naših izvješća vidljivo je da u tome imamo i dosta uspjeha i da smo mnogim građanima pomogli.

O slučajevima nesuradnje i neuvažavanja prijedloga i preporuka upozoravamo ministre i druge čelnike tijela a u konačnici i Hrvatski sabor kroz godišnja izvješća.

UPOZORENJA SRBA SE POKLAPAJU S NAŠIM UPOZORENJIMA

• Nedavno je iz redova srpske nacionalne manjine upozoreno na niz problema s kojima se i dalje suočava odnosno u kojima se osjeća diskriminirano (zapošljavanje, imovina, statusna pitanja, prava iz radnog i mirovinskog odnosa, pravosuđe). Kako vi, iz vaših iskustava vidite te probleme i pritužbe. Koliko su opravdani i na koji način sustav uopće može brže i pravednije to rješavati?

Nedavna upozorenja iz redova srpske nacionalne manjine u mnogome se poklapaju s našim upozorenjima iz nekoliko zadnjih godišnjih izvješća. Područja na kojima je potrebno više učiniti su zapošljavanje (naročito u upravi i pravosuđu), obnova, stambeno zbrinjavanje, ali i zaostala statusna pitanja i pitanja prava iz radnog i mirovinskog odnosa. Iako u rješavanju tih pitanja ima i birokratskog odnosa i nepravilnosti zapreke su i u nedostatku kadrova i sredstava.

• Posebne i na izvjestan način najteže probleme u gotovo svakom, ne samo hrvatskom društvu, ima romska nacionalna manjina. Kako ocjenjujete njihovu situaciju. Da li tu dolazi do nekih pozitivnih

pomaka i kako bi se to moglo još poboljšati?

Što se tiče romske nacionalne manjine valja reći da ima pozitivnih pomaka. Na državnoj razini postoje programi i sredstva. Ono što čini se nedostaje to je objedinjavanje tih programa s programima i sredstvima na lokalnoj razini. Takvi objedinjeni programi morali bi obuhvatiti sva ključna pitanja bitna za puno uključenje Roma u društvo, stanovanje, predškolski odgoj, obrazovanje i zdravstvenu zaštitu i zapošljavanje ali i sveobuhvatniji socijalni rad i skrb.

• Da li bi se mogli izdvojiti još neki specifični i učestaliji problemi nekih drugih nacionalnih manjina?

Specifičnih problema ima u pojedinim lokalnim sredinama. Radi se uglavnom o upotrebi jezika i pisma, pristupu javnim medijima, političkoj volji za zapošljavanje u javnoj upravi i sl.

UZOR SMO DRUGIMA, ALI I OD DRUGIH MORAMO UČITI

• Kada je u pitanju uopće zaštita prava nacionalnih manjina što bi po vašem mišljenju bilo značajno potaknuti i osigurati u pojedinim sferama (pravnoj, političkoj, medijskoj...) kako bi se bi na tom planu postigla jedna veća kvaliteta i kako bi se narušavanje tih prava svelo na najmanju moguću mjeru?

U političkoj i medijskoj sferi uvijek će biti potrebno posvećivati stalnu pažnju promicanju i zaštiti prava manjina. U pravnoj sferi značajan je korak učinjen donošenjem Zakona o suzbijanju diskriminacije. Kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije u RH pučki pravobranitelj će se više nego do sada moći baviti diskriminacijom po etničkoj pripadnosti i pružati veću zaštitu pripadnicima manjina.

• Imate li, možda, neke zanimljive komparacije u ovim pitanjima s iskustvima sličnih institucija u drugim evropskim zemljama?

U nekim zemljama ombudsmeni imaju sličnu funkciju kao naš pučki pravobranitelj, a u drugima postoje posebni ombudsmeni za zaštitu manjinskih prava. Uspoređujući iskustva u drugim zemljama može se reći da imamo najširi normativni okvir koji bi mogao biti uzor drugima, ali još imamo puno učiti o primjeni zakonskih i drugih normi na terenu bilo putem regionalnih ispostava, bilo putem stalnih uredovnih dana.

• Da li u javnosti pa tako i među pripadnicima nacionalnih manjina postoji dovoljna educiranost i informiranost o ulozima, ovlastima i realnim mogućnostima Pučkog pravobranitelja i što napraviti da se to poboljša?

Broj pritužbi govori da postoji prepoznatljivost institucije kod pripadnika manjina ali ima još prostora za šire kampanje. Osobito bi bilo važno učiniti instituciju dostupnijom na terenu bilo putem regionalnih ispostava, bilo putem stalnih uredovnih dana.

DODATNO, DVOST

mr.

DOPUNSKI M

• Kao što je najavljeno ove jeseni trebalo bi otpočeti ozbiljne razgovore o tzv. dvostrukom odnosno dodatnom pravu glasa za nacionalne manjine. Problem je u posljednje vrijeme dosta zaoštren. Kako vi gledate na njega?

I dalje smatram da ono što imamo danas, a to je davanje alternativnog pravo glasa, u stvari predstavlja svojevrsan pokušaj izolacije jednog djela biračkog tijela. Naime, kada se birači moraju opredjeljivati između etničke, odnosno manjinske liste ili političke opcije kojom mogu doprinijeti promjeni trendove vođenja zemlje, utjecati na kvalitetu življenja, standard itd., budimo realni, većina će, ma koliko se oni osjećali pripadnikom neke nacionalne manjine, ipak izabrati ovu drugu, političku opciju. Zbog toga imamo sve manji postotak birača za manjinske liste i sve veći pritisak za dopunskim glasom. Dopunski glas ne bi u bitnome promijenio političku sliku. Zašto? Jer ako znamo da svega 20-tak posto pripadnika nacionalnih manjina glasa za manjinske liste (ako izuzmemo brojniju srpsku nacionalnu manjinu za koju su predviđena posebna rješenja) onda 20-tak posto manjinaca ne može bitnije utjecati na izborne rezultate, ali može dati kvalitet i jači legitimitet manjinskim zastupnicima. A što je također izuzetno važno, sigurno će doprinijeti prevladavanju tog osjećaja političke podvojenosti kako glasovati jer je mno-gima važno izraziti i političku pripadnost i opredjeljenje (odnosno utjecati na to tko će biti generalni politički pobjednik i tko će voditi zemlju u narednom mandatu), ali i pripadnost svom etnikumu.

IZOLACIJA MANJINSKOG BIRAČKOG TIJELA

• U javnosti su sada prisutna dva modela rješenja ovog pitanja, jedan za tzv. "male" nacionalne manjine, a drugi za najbrojniju, srpsku nacionalnu manjinu. Da li to dodatno usložnjava i opterećuje ovaj problem ili zapravo olakšava njegovo rješavanje?

- Smatram da je takav pristup jedno kompromisno rješenje s kojim se pokušava ipak doći do dopunskog glasa posebno za, kao što ste rekli, tzv. male manjine koje ne prelaze jedan posto stanovništva i koje ne mogu bitnije promijeniti političke rezultate i ako bi imali i koristili taj dodani glas. Druga je stvar sa srpskom nacionalnom manjinom koja broji više od dvjesto tisuća i koja ima svoju jaku stranku. Oni bi glasali na općim političkim listama s tim da im se osigura određeni niži prag i najmanje tri zastupnika koja su imali i do sada. Mislim

sc. Zdenka Čuhnil, saborska zastupnica češke i slovačke manjine

KI GLAS ĆE DATI VEĆI LEGITIMITET MANJINSKIM ZASTUPNICIMA

Zdenka Čuhnil

da bi, dakle, to bilo jedno kvalitetno rješenje prihvatljivo za obje strane. Često zaboravljamo da u vrijeme donošenja Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama kada su bili jaki sukobi na relaciji vlast - opozicija, kada je teško bilo postići konsenzus i dobiti 101 glas kako za Ustav tako i za Ustavni zakon, mi smo se ipak uspjeli izboriti da se kaže kako manjine imaju posebno pravo birati svoje zastupnike. Prema tome, to je taj mogući dopunski glas. Ako smo to tada uspjeli ugraditi u Ustav nema razloga da danas, ako ima političke volje, to pravo ne dovedemo do kraja i implementiramo ga kroz izborni zakon. Zamjeram tada vodećoj stanci vladajuće koalicije SDP-u, koji je na osnovu tog prava koje je ugrađeno u Ustav mogao manjinama omogućiti dopunski glas što tada to nije želio, jer danas je to teže ostvariti pošto znamo da je aktualna vladajuća stranka od početka protiv takvog rješenja.

• SDP sada najavljuje promjenu svoje politike i podršku dvostrukom prava glasa nacionalnih manjina. Hoće li vam to pomoći?

- Mi smo im zahvalni na tome što žele to podržati. I ta će nam podrška trebati ako bude došlo do rasprave u Saboru. Ali, ponavljam, žao nam je što nije iskorištena mogućnost, koja je Ustavom definirana, da se to i ostvari kada se donosio izborni zakon jer je to onda bilo puno lakše napraviti i za to je trebala samo relativna većina. No, i postići širi stranački konsenzus oko ovog pitanja bilo bi isto tako vrijedno.

KONSENZUS MANJINSKIH ZASTUPNIKA

• Imate li u ovim nastojanjima i podršku u nekim rješenjima i iskustvima drugih

Dopunski glas ne može bitnije utjecati na izborne rezultate, ali može dati kvalitet i jači legitimitet manjinskim zastupnicima, smatra zastupnica Čuhnil. Ona također ističe izuzetnu važnost dopunskog glasa za prevladavanje osjećaja političke podvojenosti kod pripadnika nacionalnih manjina, te upozorava kako se sa rješavanjem ovog problema ozbiljno kasni

zemaļa ili pojedinih međunarodnih institucija i organizacija?

Neke države to pravo imaju kao što je slučaj s Rumunjskom ili sa Slovenijom. U Sloveniji je to pravo ograničeno samo na određeni broj autohtonih manjina. Možda smo i mi pogriješili što smo neka prava proširivali na sve manjine, a nismo se zadržali na autohtonosti onog djela koji je bio definiran Ustavom. Ako tome dodamo da smo i inače na izvjestan način zakomplicirali naš Ustavni zakon jer smo "pabirčili" iz svake zemlje po nešto teško je reći da imamo cjelovitu potporu u primjeru zakonskih rješenja neke druge zemlje. Svaka ima neki specifični dio. Tako, kada je u pitanju političko zastupanje nacionalnih manjina neke zemlje imaju zastupnike, druge imaju vijeća nacionalnih manjina i manjinsku samoupravu, ali su i rješenja te manjinske samouprave različita i često funkcioniraju kao savjetodavna tijela pri vladi. Kod nas je taj sustav vrlo raspršen, uveden je u različite institucije i na različite nivoe koji međusobno nisu dovoljno povezani, nema dovoljne suradnje i nema vertikale koja bi osiguravala veći utjecaj i efikasnost te manjinske samouprave. Ili, ako pogledamo Savjet za nacionalne manjine onda vidimo da je to jedno vrlo potrebno tijelo, ali imam dojam da se previše bavi samo financijama, a premalo provedbom Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama, odnosno svim onim problemima sa kojima se manjine susreću. Tako da koliko god mi primjera imali u drugim zemljama naš specifikum je teško komparirati.

• Da li među zastupnicima nacionalnih manjina postoji konsenzus oko ovog pitanja i vođenja pregovora s HDZ-om?

Da, među manjinskim zastupnicima postoji konsenzus. Sedam zastupnika je i potpisalo sporazum koji predviđa da se u prve dvije godine mandata otvore razgovori o dvostrukom pravu glasa. Gospodin Nazif Memedi koji zastupa 12 manjina, a koji je svoj sporazum s HDZ-om potpisao ranije se također slaže da bi dopunski glas pridonio kvalitetnijem izboru zastupnika, odnosno ojačao njihov legitimitet jer bi

sigurno više birača glasovalo za manjinske liste, kada bi postojalo dvostruko pravo glasa. Tako mislim da među manjinskim zastupnicima nema bitnih razlika i svi bi bili spremni prihvatiti dvojno rješenje o kojem smo govorili, a to je da tzv. male manjine dobiju dopunski glas, a da srpska nacionalna manjina koja ne bi imala taj dopunski glas ima manji izborni prag koji bi im osiguravao određeni broj mjesta u Saboru.

KAŠNENJE PREGOVORA

• Da li su pregovori počeli i kako će te se postaviti ukoliko HDZ ipak odbije ove prijedloge?

- Pregovori nažalost još nisu počeli iako smo ih bili predvidjeli za rujnu. Kasnimo - i to bih rekla - i Vlada, a li i mi predstavnici manjina. Moramo se ozbiljno i što prije uhvatiti rješavanja ovog problema. U ovom momentu teško je predvidjeti daljnji scenarij ako ti pregovori ne uspiju. Trenutno smo mi, predstavnici manjina jedinstveni, ali svaka manjina ima svoje specifične zahtjeve i svoje dogovore s Vladom oko toga što su njihovi prioriteti. Bojim se ako dođe do zaoštavanja da će se iskoristiti ta mogućnost podjele unutar manjinskih zastupnika i da možda nećemo biti tako jedinstveni što bi zasigurno oslabilo pritisak da se ovaj problem riješi pa bi, potencijalno, u pitanje dovelo i sam ishod pregovora.

• Smatrate li da bi pozitivno rješavanje ovog pitanja moglo Hrvatskoj donijeti i neke pozitivne poene pred završetak pregovora oko pristupanja EU?

- Pa to je sigurno jedno od pitanja koje bi išle Hrvatskoj u prilog. Međutim, isto tako treba otvoreno reći da nije prisutno neko veliko zanimanje za ovaj problem kod predstavnika EU u Hrvatskoj ili nekih drugih europskih institucija. Oni, pretpostavljam, to kako ćemo mi riješiti ovaj problem drže našim internim pitanjem za razliku npr. od nekih problema srpske nacionalne manjine kao što su pitanja povratka, povrata imovine i sl. koji su daleko važniji i koji mogu utjecati na pregovore. U dvostrukom pravu glasa mislim da se Europska unija neće miješati pa to ostaje da shodno našoj demokratskoj svijesti riješimo sami.

prof. dr. Siniša Tatalović, profesor na Fakultetu političkih znanosti

DODATNO PRAVO GLASA NE BI UTJECALO NA KONAČNE REZULTATE IZBORA

Siniša Tatalović

• Prije samog pitanja treba li manjinama omogućiti pozitivnu diskriminaciju kad su u pitanju parlamentarni izbori, postavljaju se pitanje bi li se mogućnost da pripadnici manjina glasuju i za opće i za manjinske liste mogla nazvati dvostrukim ili dodatnim pravom glasa?

Sklon sam govoriti ne o dvostrukom nego o dodatnom pravu glasa interpretirajući ono što piše u članku 15. Ustava RH gdje se kaže da pripadnici nacionalnih manjina imaju opće biračko pravo, a da mogu u posebnim izbornim jedinicama birati i zastupnike svojih manjina.

To bi drugim riječima značilo da pripadnici nacionalnih manjina, kao i svi drugi građani Republike Hrvatske, imaju opće biračko pravo i na izborima za Hrvatski sabor mogu glasati za državne liste, a ako oni to žele u posebnim izbornim jedinicama mogu još birati i manjinske zastupnike.

PRIPADNICI MANJINA ODLUČUJU KAKO ĆE SE DISKRIMINIRATI

Mi smo u provedbenom zakonodavstvu to definirali ne s "i" nego s "ili" pa se onda pripadnici nacionalnih manjina dovode u situaciju da odlučuju da li će iskoristiti svoje opće biračko pravo, odnosno da li će glasati za svog manjinskog predstavnika, čime se oni dovode u jednu nepovoljniju situaciju jer moraju donijeti odluku o tome na koji način će se diskriminirati: Da li će se

Na posljednjim parlamentarnim izborima manje od 20 posto pripadnika nacionalnih manjina glasalo je za svog manjinskog zastupnika, a preko 80 posto ih je, koristeći svoje opće biračko pravo, glasalo za državne liste*

diskriminirati kao pripadnici nacionalnih manjina, znači da imaju pravo, kao i svi drugi građani, korištenja tog općeg biračkog prava, ili će se diskriminirati kao građani pa će se, da bi glasali za svog manjinskog zastupnika, odreći svog općeg biračkog prava. Ja mislim da je tu ustavna odredba vrlo jasna i ona je htjela u naš politički sustav uvesti jednu instituciju koja je karakteristična za postkonfliktna društva, za ona društva koja su imala sukob koji je imao i etničku dimenziju i u kojem se pretpostavlja da u redovitoj izbornoj proceduri u parlament ne bi bio izabran dovoljan broj predstavnika nacionalnih manjina. Onda se išlo na tu odredbu od osam zagarantiranih mjesta u Saboru i na tu posebnu proceduru njihova izbora.

• Kakvo je ponašanje birača manjina? Kakav izbor biraju?

U zadnja dva izbora za Hrvatski sabor pripadnici nacionalnih manjina su se u puno većem postotku opredjeljivali za korištenje svog općeg biračkog prava čime su pokazali jedan visoki stupanj integriteta u političku zajednicu.

U jednom manjem postotku oni su i dalje motivirani da na ovakav način biraju manjinske zastupnike koji su, usput rečeno, na prethodnim i na onim izborima 2003. birani s relativno malim brojem glasova. Imali smo slučajeve da su pojedini zastupnici birani i s manje od 300 glasova.

Ako bi se iskoristila i ta mogućnost da pripadnici nacionalnih manjina imaju i opće biračko pravo, i ako žele i da iskoriste to pravo da biraju manjinskog zastupnika, ne bi došlo do nekih ozbiljnijih promjena i u rasporedu saborskih mandata značajno bi se povećao broj onih koji svoj glas mogu dati i za svog manjinskog zastupnika čime bi se povećao i njihov legitimitet da zastupaju interese svoje manjine.

Danas vidimo da je, otprilike, čak i manje od 20 posto pripadnika manjina glasalo za svog manjinskog zastupnika, a preko 80 posto je koristeći svoje opće biračko pravo glasalo za državne liste.

Postavlja se onda pitanje tko treba zastupati interese nacionalnih manjina: Da li manjinski zastupnici koji su, da tako kažem, predodređeni da to čine, ili to trebaju činiti političke stranke kojima su pripadnici nacionalnih manjina u tako visokom postotku dali svoje glasove?

POJAČATI IZBORNI LEGITIMITET MANJINSKIH ZASTUPNIKA

Ja mislim da ovdje isto tako treba reći da zastupnici nacionalnih manjina nemaju samo mandat zaštite interesa onih koji su ih birali nego da oni imaju opći mandat u Hrvatskom saboru i da su oni u proteklom i u sadašnjem sazivu sabora pokazali jednu visoku razinu brige za opći interes vodeći računa da Hrvatska ostvari sve one ciljeve koje je postavila i na unutarnjem i na vanjskopolitičkom planu. (Tu prvenstveno mislim na ulazak u EU i NATO.) Međutim, na drugoj strani mogli bismo reći da političke stranke koje su predstavljene u Hrvatskom saboru, upravo zato što postoje manjinski zastupnici, nisu imale dovoljno sluha, da tako kažem, za manjinska prava. Dodatno pravo glasa jest rješenje da se zastupnicima nacionalnih manjina pojača njihov izbori legitimitet i da onda još čvršće mogu zastupati ne samo interese manjina nego se boriti i za opće interese. Na drugoj strani svim pripadnicima manjina treba omogućiti da koriste svoje opće biračko pravo i da se na taj način ostali zastupnici u Hrvatskom saboru dodatno ne samo legitimiraju nego i obavežu da se više nego do sada bave manjinskim temama.

• Postoji li otpor uvođenju dodatnog prava glasa iz onih stranaka u kojima se pretpostavlja da bi glasovi pripadnika brojnijih manjina otišli političkim konkurentima?

Ja mislim da nema tog straha. Ako se govori o najbrojnijim manjinama, dakle onima koji su oko jedan posto, ili preko, u ukupnom stanovništvu. U tim manjinama već sada 80 posto glasača koristi svoje opće biračko pravo i davanjem te dodatne mogućnosti da mogu glasati za svoje manjinske zastupnike apsolutno se ništa ne bi promijenilo ako znamo da se tu radi o svega nekoliko tisuća glasača i ako znamo da za jedno mjesto u Hrvatskom saboru treba od 15 do 17 tisuća glasova. Moglo bi doći do promjene u jednom ili dva mandata, ali opet je pitanje kome bi ti mandati išli. Vidjelo smo i sada kod sastavljanja vlade nakon zadnjih parlamentarnih izbora da su se predstavnici manjina priklonili HDZ-u, kao i 2003. To su samo spekulacije za koga bi pripadnici nacionalnih manjina glasali. Vjerojatno bi njihova distribucija glasova bila vrlo slična distribuciji glasova ukupnog biračkog tijela.

DANAŠNJI IZBORNI MODEL ĆE OTPASTI U PERSPEKTIVI

• Je li vam prihvatljiv prijedlog SDSS-a da srpska nacionalna manjina ima izborni prag od tri posto, dok druge manjine koje sudjeluju s manje od jedan i po posto u stanovništvu, da imaju dodatno pravo glasa?

To je jedna od mogućnosti i jedan od legitimnih prijedloga o kojem svakako treba razgovarati, kojeg treba dobro analizirati i vidjeti simulacije njegove primjenjivosti i iskustvo nekih drugih zemalja koje imaju slična rješenja. Postoje i ona rješenja, koja su karakteristična za zemlje liberalne demokracije, gdje se pripadnici nacionalnih manjina, kao i svih drugih manjina u nekom društvu, biraju putem stranačkih lista gdje se stavljaju na odgovarajuća mjesta na listama koja garantiraju ulazak u parlament.

Ja ću reći svoje mišljenje koje je povezano s promatranjem ovog problema u procesu. Današnje rješenje je bilo dobro i stvorilo je mogućnost prezentiranja manjinskih interesa neposredno u vremenu nakon završetaka rata u Hrvatskoj i u procesu različitih vrsta reintegracija, odnosno saniranja posljedica rata. Ali, onako ako se Hrvatska razvija, kako ono postaje demokratsko, otvoreno, europsko društvo, tako se postavlja pitanje da li je jedan takav način izbora primjeren takvom društvu. Ja mislim da u ovom vremenu još jest, ali u nekakvoj perspektivi to će biti sasvim sigurno jedan model koji ne bi doprinio političkoj integraciji pripadnika nacionalnih manjina u hrvatsku političku zajednicu nego bi na određen način poticao političku getoizaciju pripadnika nacionalnih manjina što sasvim sigurno ne bi bilo dobro za nacionalne manjine, a i onda bi to bila i određena kočnica u razvoju demokratskih procesa u Hrvatskoj.

Mr. sc. Deneš Šoja, saborski zastupnik mađarske nacionalne manjine

PODRŽAVAMO DVOSTRUKO PRAVO GLASA, ALI NAM TO NIJE PRIORITYET

Dvostruko pravo glasa je pozitivna stvar za manjine i mađarska nacionalna manjina bi s tim pravom bila sigurno na dobitku, smatra Šoja. Međutim u ovom momentu naš prioritet je razvoj sredina u kojima živi mađarska nacionalna manjina na čemu se radi u suradnji s Vladom i zbog dvostrukog prava glasa ne bi dovodili u pitanje funkcioniranje te koalicijske Vlade.

• **Kako vi kao predstavnik mađarske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru gledate na zahtjeve da se uvede dvostruko odnosno dodatno pravo glasa za pripadnike nacionalnih manjina?**

Dvostruko, odnosno dodatno pravo glasa za nacionalne manjine ja kao zastupnik mađarske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru podržavam. Međutim, želim podsjetiti, da sam u razgovorima kada su se sklapali koalicijski sporazumi s predsjednikom HDZ, s premijerom, kao prioritet istako razvojna pitanja i probleme. Vlada premijera Ive Sanadera je već u prethodnom mandatu pokazala razumijevanje za razvojne planove u onim sredinama gdje žive Mađari i ja sam prilikom sklapanja ovog koalicijskog sporazuma kao prioritet naglasio nastavak tih razvojnih projekata. Ne radi se o nikakvim megalomanskim zahtjevima već o rješavanju vrlo konkretnih i životnih potreba, o ulaganjima u određene gospodarske i infrastrukturne programe kako bi se sredinama u kojima žive Mađari omogućio jedan normalan i dinamičan razvoj. Naravno, zainteresiran sam i dajem potporu i promjeni izbornog zakona i uvođenju dvostrukog prava glasa, ali moram kazati da to za nas u ovom momentu nije prioritetan problem i zahtjev. Drugim riječima, ja ne bih ni na koji način dovodio u pitanje funkcioniranje koalicijske vlasti zbog dvostrukog prava glasa, iako to pravo načelno podržavam.

• **A da li bi možda uvođenje dvostrukog prava glasa moglo osnažiti političku poziciju nacionalnih manjina pa i na taj način pomoći da lakše i kvalitetnije ostvarite ono što ističete kao svoje prioritete?**

Nije lako to ocijeniti i povući neku striktnu vezu između tih pitanja, No, u svakom slučaju smatram da je dvostruko pravo glasa po-

Deneš Šoja

zitivna stvar za manjine i mislim da bi i mađarska nacionalna manjina s tim pravom bila na dobitku. Ali ja sam jasno istakao što smatram prioritetom u ovom momentu i dok sam zastupnik u Saboru tako ću djelovati i toga ću se pridržavati.

• **Da li u takvom pristupu imate i podršku svojih birača?**

Apsolutno imam podršku i birača i Saveza mađarskih udruga. I oni podržavaju dvostruko pravo glasa, svakako su za to, ali i oni su puno više zainteresirani za rješavanje svojih životnih pitanja u sredinama gdje žive.

• **Neki drugi zastupnici nacionalnih manjina najavljuju da će se vrlo oštro postaviti u vezi pitanja dvostrukog prava glasa. Da li ste ipak usuglasili neki zajednički pristup?**

Pa ja sam isto potpisao sporazum u kojem se traži da se pokuša riješiti pitanje dvostrukog prava glasa nacionalnih manjina. I ja pri tome ostajem i to podržavam. Ali to nije naš prioritet i ja naglašavam da zbog toga prava ja neću nikad dovesti u pitanje koalicijski sporazum koji je potpisan s premijerom, odnosno predsjednikom HDZ-a Ivom Sanaderom.

• **Da li mislite da je moguće da manjinski zastupnici postignu dogovor s HDZ-om oko ovog pitanja?**

Koliko je meni poznato za češku, talijansku i mađarsku nacionalnu manjinu to je u načelu usuglašeno, a još se traži najoptimalnije rješenje za najbrojniju, srpsku nacionalnu manjinu, no nisam upućen u detalje.

*Odziv na izborima za zastupnike nacionalnih manjina za Hrvatski sabor godine 2003. i 2007.

Izborna jedinica	Broj glasača	Glasalo	%
Srbi 2003.	222 769	47 610	21.37
2007	190 510	25 471	13.51
Mađari 2003.	10 366	4 204	40.56
2007	9 619	4 327	44.98
Talijani 2003.	12 520	6 051	48.33
2007	11 230	4 703	42.77
Česi i Slovaci 2003.	7 386	3 357	45.45
2007	6 266	2 663	42.50
Austrijanci i još			
11 manjina 2003.	8 908	1 933	21.70
2007	9 894	2 825	28.55
Albanci i još			
4 manjine 2003.	21 930	4 726	21.55
2007	21 380	4 524	21.16

U okviru tradicionalne Etno smotre grada Rijeke, koji je ove godine održan pod sloganom "Bogatstvo je živjeti u zajedništvu" organiziran je i Festival romskih teataru na kojem su sudjelovali kazališta iz Hrvatske, Makedonije (Pravda Ille i Romano Ilo iz Skoplja), Slovenije (Romani Union iz Maribora) i Srbije (Teatar KUD-a Šefket Ibrahimović iz Leskovca). Tim povodom razgovaramo s organizatorom ovog festivala i voditeljem romskog Teatra Chaplin iz Rijeke g. Naserom Sokolijem

I ROMI IMAJU SVOJU BOGATU KULTURU S KOJOM TREBAJU UPOZNATI JAVNOST

Naser Sokoli

• Kako je festival uspio?

Festival je održan u sklopu Etno smotre nacionalnih manjina, ali na inicijativu Teatra Chaplin. To je stari projekt našeg kazališta, ali se zbog nedostatka sredstava nije mogao realizirati nego jedino u okviru ove manifestacije. Mislim da čelni ljudi kulturnih institucija u Hrvatskoj još ne znaju prepoznati ili jednostavno ne žele shvatiti da je multikulturalnost europska vrijednost najvišeg značaja. Festival je po mom osobnom mišljenju ostavio traga i mislim da je ušao u povijest jer je po prvi put u povijesti romskih teataru realiziran ovakav projekt. Posebno je značajno što je festival bio dosta dobro posjećen od strane neromske populacije, ali nažalost ne i od čelnih ljudi iz raznih službenih resora.

ROMI KAO DIO EUROPSKE MULTIKULTURALNOSTI

• Koliko je jedan takav festival značajan za afirmaciju romske kulture?

Ovakvi događaji u Republici Hrvatskoj nisu značajni samo za Rome, nego uopće za sve naše građane jer je to potvrda vrijednosti multikulturalnosti, te potvrda da su te vrijednosti prisutne i u našem društvu kao što to potvrđuje i ova manifestacije koju organizira grad Rijeke čiji sam naziv "Bogatstvo je živjeti u zajedništvu" dovoljno govori sam za sebe. A što se tiče naše nacionalne manjine s ovim festivalom smo na neki način htjeli doprinijeti slamanju uobičajenih negativnih stereotipa o Romima. Romi žive u teškim egzistencijalnim uvjetima, za što nisu sami krivi, a društvo ih ne želi

Ovakav događaj, poput međunarodnog festivala romskih kazališta, nije značajan samo za Rome, nego uopće za sve građane Republike Hrvatske jer je to potvrda vrijednosti multikulturalnosti, te dokaz da su te vrijednosti prisutne i u našem društvu kao što to potvrđuje i ova manifestacije koju organizira grad Rijeke čiji sam naziv "Bogatstvo je živjeti u zajedništvu" dovoljno govori sam za sebe. A što se tiče naše nacionalne manjine s ovim festivalom smo na neki način htjeli doprinijeti slamanju uobičajenih negativnih stereotipa o Romima. Romi žive u teškim egzistencijalnim uvjetima, za što nisu sami krivi, a društvo ih ne želi prihvatiti i pomoći im. Većina naših ljudi ne zna, ne može ili se ne želi uklopiti u društvo, te na taj način prihvatiti okolinu s kojom se mora stapati u jednu cjelinu. Da bi nam to uspjelo društvo bi trebalo spoznati naše običaje i kulturu. A naša kultura se još ne prepoznaje iako smo itekako bogati u tom pogledu, smatra Sokoli.

prihvatiti i pomoći im. Većina naših ljudi ne zna, ne može ili se ne želi uklopiti u društvo, te na taj način prihvatiti okolinu s kojom se mora stapati u jednu cjelinu. A da bi nam to uspjelo društvo bi trebalo spoznati naše običaje i kulturu. Naša kultura se još ne prepoznaje iako smo itekako bogati u tom pogledu. Dijelovi naše kulture potječu još iz perzijskog doba i kada bi imali odgovarajuću društvenu pomoć i pomoć kulturnih institucija Romi bi itekako imali što pokazati široj javnosti Zato su ovakvi tipovi festivala dobri pogotovo za afirmaciju romske kulture. Uostalom romski jezik je jedan od najstarijih jezika na svijetu Romi mogu koliko toliko približiti svoj identitet neromskom stanovništvu te na taj način i samu kulturu romskog naroda, a kako je naš jezik jedan od najstarijih u svijetu i nalazi se u korijenu aramejskog jezika koji je ujedno najstariji poznati jezik, pa stoga po tome možete imati predodžbu kolika je stara romska kultura..

• Kako je šira javnost reagirala na ovaj festival?

Pa mogao bih reći da je Festival u velikoj mjeri uspio upravo za to jer ga je prihvatilo i šire pučanstvo koje je bilo na predstavama. Pokušali smo široj javnosti dočarati nešto što je za većinu njih bilo nepoznato pa i mistično, a to je romska kultura. Treba te imati na umu da će se uskoro Hrvatska pridružiti Europskoj uniji, a Romi su u Europskoj Uniji najveća i najrasprostranjenija nacionalna manjina.

KRIVE PREDOŽBE I NEGATIVNA ULOGA MEDIJA

• Kako bi u uopće ocijenili situaciju romske kulture na ovim našim prostorima u ovom momentu? U kojoj je mjeri ona podcijenjena i reducirana na neke stereotipe?

Mislim da sam Vam na početku mog izlaganja naveo da se većina romskih

lidera ustručava pokazati svoju dobru volju za radom, a poneki i kada žele nešto uraditi, na neki su način nemoćni. Prije svega kultura Roma se u ovim trenucima u Hrvatskoj prepoznaje na žalost samo kroz muzičko-plesne performanse, a to je katastrofa. Mediji nas na žalost uvijek prikazuju drukčijim nego što u biti jesmo, jer dok god nas se spominje u crnim kronikama kao jednu cjelinu uvijek će biti podcjenjivanja romskog naroda, jer se ne govori o nekoj osobi i individui koja je nešto loše učinila nego se koristi njegovog porijeklo, nacionalna pripadnost što je najgore za jednu manjinsku nacionalnu zajednicu. Uzmite samo primjer Srba u vezi ovog rata.

Zbog toga mi posebno apeliramo na medije da budu pioniri u promociji pozitivnih slika naše kulture. Mediji nam moraju pomoći u prikazivanju i prihvaćanju našeg identiteta i kulture široj javnosti. A pomoći nam se može da se naša nacionalna manjina spominje u pozitivnim i dobrim zbivanjima, a ne da se samo ističe nacionalnost pojedinca koji je učinio nešto loše, jer na takav način uništavate sve oko te nacije. Također i čelnici romskih udruga moraju shvatiti da se moraju kroz razna kulturno-loška-sportska zbivanja masovno uključivati u društvene događaje, te na taj način približiti svijest romskog naroda o jednom zajedništvu sa sredinom u kojoj žive. Samo na takav način ih i okolina može i hoće prihvatiti. I ono što je možda najbitnije u ovakva pozitivna događanja mora se uključiti mlađi kadar romske populacije jer oni su najpoznavaniji i najsposobniji da mijenjaju predra-sude o Romima.

• Da li i kako društvena zajednica pomaže da se otvore veće mogućnosti za afirmaciju romske kulture i pokaže njeno bogatstvo i raznovrsnost?

Kao i u svakom poslu morate biti uporni u tim svojim nastojanjima, te dobrim i kva-

litetnim projektima ustrajati u svojim zahtjevima. Uzmite primjer ovog festivala za kojega mi je trebalo dvije godine moljanja po raznim institucijama da bi ga ostvario Naša teatarska ustanova, trenutno ima 48 članova, koji su skoro svi završili srednju naobrazbu ali mi još uvijek nemamo naše prostore pa sva ta djeca i nemaju pravih mogućnosti. Znači samo mukotrpnim radom i kvalitetom, te upornošću u svojim zahtjevima se mogu ostvariti neki ciljevi, te na taj način i afirmirati romska kultura...

SLABA POMOĆ DRUŠTVENE ZAJEDNICE

• Da li je Nacionalni program za Rome i Akcijski plan Desetljeća za Rome otvorio kvalitetan i dovoljan prostor za afirmaciju romske kulture i što bi eventualno tu trebalo mijenjati?

Oni kao programi jesu vrlo kvalitetni, te kada bi se samo 50 posto tog programa ostvarilo Romima u Hrvatskoj bi, kako se narodski kaže, cvale ruže. Ali na našu žalost, ti programi su dosta zakazali upravo zbog toga što su u realizaciju pojedinih projekata uvršteni ljudi koji sebe ne smatraju dovoljno kvalitetnim da bi bili u ulozi partnera već se nalaze u podređenom položaju pa to ne daje dobre rezultate. No, ponavljam i naglašavam programi su izvršno zamišljeni, ne samo za kulturnu afirmaciju nego općenito za cjelokupni standard poboljšanja života romskog pučanstva, ali realizacija je druga priča.

• **Koji faktori mogu još doprinijeti većoj afirmaciji i prisutnosti romske kulture u društvu?**

Jedna velika barijere je upravo u tome što se među sobom čelnici Romskih udruga ne podnose. Čelnici moraju shvatiti da su na tim pozicijama nalaze upravo zbog njihovog naroda i najbitnije je da shvate da predstavljaju Rome, a ne sebe, te da imaju odgovornost prema široj zajednici. Dok se to ne promjeni teško će stvari ići na bolje. Kroz koordinaciju vijeća romske nacionalne manjine bili smo blizu početka jednog značajnijeg koraka u pogledu jedinstva Roma i jedne kvalitetne vizije budućnosti Roma ovog prostora. Na žalost, mada koordinacija još uvijek formalno postoji ona ne djeluje. Treba napraviti reizbor i pokrenuti njen rad. Nadam se da će nam naš predstavnik u Saboru gospodin Nazif Memedi oko te sjednice pomoći, te da ćemo pokrenuti djelovanje koordinacije, koja je neophodna za sam romski narod.

• **Imate li uvida i pozitivnih primjera kako je romska kultura prisutna u nekim drugim evropskim zemljama i kakvu podršku tamo ima?**

Ne bih išao daleko spomenuo bih samo Šuto Orizari, naselje u Skoplju u Republici Makedoniji koje je veličine Sesveta u Zagrebu ili kod nas Kantride u Rijeci. A tu Romi imaju svoje škole, svoje liječnike, općinu i sva druga važna obilježja civilizacije. Zar to nije divan primjer?

NADAMO SE FESTIVALU I DOGODINE

Glumci iz Teatra Pravde Ille iz Skoplja koji su izveli najbolju predstavu - Puškinova "Ciganina"

• **Koji su budućni planovi vašeg teatra i uopće da li su u pripremi neki značajniji projekti kada je u pitanju romska kultura u hrvatskom društvu?**

Prije svega prostor, jer to je najbitnije što trebate za rad i kvalitetu svih projekata koje mislite realizirati. Bez toga ste uskraćeni u pronalaženju boljih načina prezentiranja toga što želite napraviti. Mada smo uskraćeni za te uvjete koji su jako bitni, mi smo ovaj naš projekt održavanja međunarodnog festivala romskih kazališta u potpunosti realizirali jer su svi dali svoj maksimum. Tako da su nam gosti koji su došli iz Makedonije, iz Slovenije, te iz Srbije bili u potpunosti zadovoljni, i jedva čekaju da se ponovo vidimo, a ja se nadam da ćemo ih dogodine opet moći pozvati i da će za to biti razumijevanje i podrške u gradu i šire.

A na samom festivalu su se prikazala i dijela koja nisu samo Romi napisali nego i poznata dijela svjetske literature kao što je bila izvedba izvedba Teatra Pravde Ille iz Skoplja koji su nastupili s predstavom Aleksandra Sergejeviča Puškina "Ciganin", koja je ujedno proglašena od strane žirija za najbolju izvedbu na festivalu, a njihova glumica u ulozi Zemfire, Adrijana Dželadin je proglašena najboljom ženskom ulogom. Naš Teatar Chaplin imao je najbolju mušku ulogu - Ergin Sokoli u ulozi ubijenog zaručnika, u predstavi "Grešna žena", kojoj sam ja autor. A planovi su nam da se ovakvi projekti od strane našeg Teatra što više puta ponove te na taj način pokušamo približiti i Romima i neromima našu bogatu kulturu i tradiciju.

ETNO SMOTRA - BOGATSTVO JE ŽIVJETI U ZAJEDNIŠTVU

Rijeka - U Rijeci je 26. rujna započela osmodnevna 12. Etno smotra - Dani nacionalnih manjina. Otvarajući je riječki gradonačelnik **Vojko Obersnel** kazao je kako se 2008. Europska godina interkulturalnog dijaloga, koju su proglasili Europski parlament i Vijeće Europe, temelji na spoznaji da je upravo kulturna različitost Europe njezina jedinstvena prednost. Etno smotra je započela tribinom "Interkulturalni dijalog u hrvatskom društvu" na kojemu su govorili **Elvio Baccarini**, dekan riječkog Filozofskog fakulteta, **Darinka Janjanin**, predsjednica Vijeća srpske nacionalne manjine za Grad Rijeku, **Stojan Obradović**, glavni urednik "Manjinskog foruma", te **Ljubomir Mikić**, predsjednik Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara. Kako je zaključeno na tribini kulturnu, jezičnu, religijsku i etničku raznolikost treba promatrati kao veliku snagu EU. Čitav model i cilj EU može se preslikati na grad Rijeku koji, iako je u europskim okvirima mali, u sebi sadrži svu kulturnu, etničku i religijsku raznolikost Europe, rečeno je.

U sklopu Etno smotre koja se odvijala pod sloganom "Bogatstvo je živjeti u zajedništvu" u Češkom domu kulture postavljena je izložba likovnih radova predstavnika manjinskih zajednica koje djeluju u Rijeci, te je održan program literarno-glazbenog stvaralaštva pripadnika nacionalnih manjina u Rijeci.

Na Korzu je održan folklorni koncert na kojem je bilo nekoliko stotina sudionika. Nastupili su **Alen Polić** i KUD "Bribir", **Bojan Aleksovski**, **Denis Razumović**, članovi riječkih ansambala Udruge žena Romkinja "Bolji život", Makedonskog kulturnog društva "Ilinden", Matice slovačke, SKD "Prosvjeta" i Češke besede. Osim njih, publici su se predstavili i gosti Ukrajinska manjinska udruga "Veselka" iz Budimpešte, Folklorna grupa Zajednice Talijana iz Vodnjana, KUD "Vatra" Zajednice Albanaca iz Švicarske, te Demokratske zajednice Mađara iz Osijeka.

Održan je i tradicionalni šahovski turnir u riječkoj Nacionalnoj zajednici Crnogoraca. Etno smotra je završena Festivalom romskih teataru.

Branko Petrović, predsjednik Vijeća romske nacionalne manjine za Osječko-baranjsku županiju

ROMSKIM VIJEĆIMA POTREBNA JE VEĆA POMOĆ NEGO DRUGIMA

Branko Petrović

Nije u redu da jednostavno kažete da Romi imaju ili da dobivaju isti što i ostale manjine i da su sva vijeća u istom položaju. Tu je potrebna također jedna pozitivna diskriminacija i mislim da je u nekim stvarima vrlo bitno da romska vijeća i predstavnici dobiju veću potporu i pomoć ako želimo da oni kvalitetnije djeluju odnosno da uopće djeluju.

Naše Vijeće je svojim planom rada obuhvatilo sve najznačajnije probleme romske populacije na ovom području, a oni su zaista veliki. U prvom redu odnose se na tešku socio-ekonomsku situaciju u kojoj živi većina naših Roma. Osječko-baranjska županija izdvaja značajna sredstva za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i koliko mi je poznato po tome je u samom vrhu u Hrvatskoj. Možda samo grad Zagreb izdvaja više. No svejedno iz naše perspektive, iz perspektive naših problema to nije dovoljno. Prema našem financijskom planu mi bismo trebali za rad vijeća najmanje 180.00 kuna godišnje, a dobijemo upola manje. No, što je tu je i mi pokušavamo i u

tim skučenim okvirima djelovati. Naša je intencija da se približimo našoj manjinskoj populaciji i koliko je god moguće da pomognemo da i oni najugroženiji i najsiromašniji dobiju neku pomoć. Dakle naš plan rada nije okrenut prema nekim već etabliranim romskim strukturama u našoj sredini već prema onima koji zaista trebaju pomoć i koji su egzistencijalno ugroženi. Želimo potaknuti neke socijalne programe, u prvom redu programe zapošljavanja i na tome surađujemo sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje.

Naša suradnja s regionalnim i lokalnim vlastima je korektna, ali i dosta formalna. Djeluje Savjet za nacionalne manjine Osječko-baranjske županije na čijem je čelu i sam dožupan Pavo Šarčević što smatramo značajnim. Mi se bez problema složimo koji su ključni problemi i što bi trebalo poduzeti, ali najvećim djelom na tome stvari i ostaju. Nismo uspjeli naći jedan efikasniji način rada. Imamo i koordinaciju vijeća nacionalnih manjina u našoj županiji. To je isto tako važno tijelo koje može pomoći u rješavanju manjinskih pitanja, ali i tu koordinaciju moramo potaknuti na aktivniji i sadržajniji rad.

Što se tiče rada samog našeg Vijeća mi nemamo tajnika iako smo to u više navrata tražili. Za nas je to dosta važno i mi bi puno bolje djelovali kada bi imali barem i djelomično plaćenog tajnika. Mi smo nacionalna manjina koja nema obrazovanih kadrova kao što je to slučaj s drugim nacionalnim manjinama i nama je znatno teže raditi ako nemamo sve preduvjete. Druge manjine imaju znatno bolju infrastrukturu, razne institucije kojima se mogu obratiti za pomoć, na kraju krajeva i svoje matične države, dok smo mi isključivo prepušteni sebi.

Ako kažemo da su Romi najugroženiji, da su u najtežem položaju s stanovanjem, s obrazovanjem, sa zapošljavanjem onda mislim da bi trebalo imati i nešto više razumijevanja za njih. Nije u redu da jednostavno kažete da Romi imaju ili da dobivaju isto što i ostale manjine i da su sva vijeća u istom položaju. Tu je potrebna također jedna pozitivna diskriminacija i smatram da je u nekim stvarima vrlo bitno da romska vijeća i predstavnici dobiju veću potporu i pomoć ako želimo da oni kvalitetnije djeluju, odnosno da uopće djeluju.

Fetah - Sado Bečić

Fetah - Sado Bečić, predsjednik Vijeća bošnjačke nacionalne manjine Dubrovačko - neretvanske županije

JOŠ NEMA MJESTA ZA MEZARJE

Činjenica je da su pripadnici bošnjačke nacionalne manjine kroz povijest ostavili duboki pečat na ovom prostorima, dali svoj obol i u Domovinskom ratu, te je sramotno da se njihovi umrli moraju pokapati izvan, ne samo granica županije, već i izvan granica Hrvatske

Vijeće bošnjačke nacionalne manjine radi na različitim adresama u nedostatku svog radnog prostora. U zadnje vrijeme zahvaljujući suradnji s humanitarnom udrugom Merhamet za rad koristimo njihov skućeni prostor. Sve aktivnosti vijeća provode članovi prema svojim sposobnostima i mogućnostima. Vijeće je kroz svoj dosadašnji plodni rad uspjelo ostvariti i realizirati većinu zacrtanih ciljeva unatoč skromnim proračunskim sredstvima. Od ostvarenih projekata i aktivnosti ističem izradu web stranice Vijeća, organizaciju više kulturnih skupova, javnih tribina, suradnju na ostvarenju zajedničkih projekata sa drugim udrugama, te pružanje pomoći u rješavanju životnih problema kako pripadnicima bošnjačke tako i pripadnicima drugih manjinskih zajednica. Unatoč nepostojanja prostorija za sastanke i nedostatnim proračunskim sredstvima, koji su dva ogromna problema koja kočće ovo Vijeće u produktivnijem radu, zahvaljujući uspješnoj suradnji i razumijevanju organa lokalne samouprave Vijeće uspjeva uz ogromno zalaganje svojih članova održati svoj kontinuitet.

Kada govorimo o potrebi adekvatnog zapošljavanja pripadnika bošnjačke nacionalne manjine u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima u Dubrovačko-neretvanskoj županiji onda se kao najveći problem ispostavlja broj upisanih pripad-

JESTE LI KLIKNULI?

nika bošnjačke nacionalne manjine u glasačke spiskove i matične evidencije. Svima nam je poznato da se još i danas sa tim brojkama spekulira i Bošnjaci se još uvijek evidentiraju kao Muslimani i na druge načine te se pogrešno navodi njihov stvarni broj i zastupljenost kako na nivou županije tako i u državi. Zato nisu u mogućnosti zbog nehomogenosti ostvariti ni adekvatno participiranje u paritetnom zapošljavanju u tijelima državne uprave.

Problem je i pronalazanju prostora za mezarje (groblje) gdje bi se pripadnici bošnjačke nacionalne manjine u našoj županiji dostojanstveno pokapali. Činjenica je da su pripadnici bošnjačke nacionalne manjine kroz povijest i kulturu ostavili duboki pečat na ovim prostorima te dali svoj obol i u Domovinskom ratu te je sramotno da se njihovi umrli moraju pokapati izvan, ne samo granica županije, već granica RH. Službene lokalne vlasti se pravdaju nedostatkom ukupnog prostora. Plan za novo groblje se godinama ne pomiče sa mrtve točke, a jedino se pripadnici bošnjačke manjine u županiji pokapaju izvan RH.

Inače, naše vijeće funkcionira isključivo zahvaljujući ogromnom volonterskom radu samih članova jer raditi bez prostorija je nezamislivo. Volio bih da na ovo pitanje napokon odgovori lokalna samouprava jer mi je nejasno da se lakše i jednostavnije pronalaze prostori za raznorazne udruge, ali ne i za vijeća nacionalnih manjina koji su u stvari radna tijela lokalne samouprave.

Radio emisije "Diwan", koja tretira život i rad Bošnjaka emitira se na Radio Dubrovniku svakog zadnjeg utorka u mjesecu s početkom u 20 sati. Uređuje je urednički tim u kome su pripadnici i gradskog i županijskog vijeća. Internetska stranica je tek završeni projekt na kojem je Vijeće dugo radilo ali zbog nedostatka financijskih sredstava nije mogao ranije zaživjeti.

Radimo i na brošuri o radu Vijeća koja će obuhvatiti sve projekte i aktivnosti od konstituiranja Vijeća do danas, ujedno će biti i edukativnog sadržaja. Radeći na projektu stvaranja baze podataka Bošnjaka u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ostvarujemo želju vijeća je da se pripadnici bošnjačke nacionalne manjine u županiji, ali i u cijeloj RH, mogu s ponosom deklarirati kao pripadnici bošnjačkog korpusa i da su sastavni dio hrvatskog bića. Kroz bazu podataka o Bošnjacima želimo olakšati i ubrzati rad svim udrugama koje se bave rješavanjem problema sa kojim se susreću pripadnici naše nacionalne manjine, te ubrzati međusobnu komunikaciju.

Vijeće će i ubuduće organizirati tribine i predavanja na kojima će gostovati eminentni stručnjaci koji se bave pitanjem bošnjačke nacionalne manjine sa ciljem edukacije i informiranja. Također, kroz kulturno-olohka zbivanja približit ćemo bošnjačku kulturu i običaje svima građanima Dubrovačko-neretvanske županije.

Veselko Čakić, predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Zadarske županije i Koordinacije nacionalnih manjina Zadarske županije

DOBILI 22 METRA ČETVORNA PROSTORA, ALI NE I POSLOVE NA OSNOVU ČLANKA 22.

Mi se u zadnje vrijeme pozivamo na Ustavni zakon koji regulira prednost zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina pri istim uvjetima. Pozivamo se i ne uspijevamo da se to realizira u praksi. Kandidati srpske nacionalnosti koji se pozovu na članak 22. opet ne budu primljeni. Događa se to i u Zadru i u Benkovcu, dok je u Gračacu i Obrovcu bolje stanje

Vijeće srpske nacionalne manjine Zadarske županije konačno je uspjelo dobiti prostor i zaposlilo profesionalnog tajnika koji radi još i za gradsko vijeće i za županijsku koordinaciju nacionalnih manjina. Prostorije su nam u bivšem hotelu "Beograd", danas u vlasništvu tvrtke "Hoteli Zadar". Prostor od 22 metra četvorna je na Liburnskoj obali br. 6, i lokacija mu je jako dobra. Opreмили smo ga uz pomoć županije i grada, ima sve što je potrebno za raditi i sad bitno lakše funkcioniramo. Lakše se sastajemo, komuniciramo, ljudi naši tu dolaze, imaju mjesto gdje mogu doći... Prije smo se sastajali po stanovima, kafićima, i bilo nam je jako nezgodno djelovati. Grad nam, pošto nema svojih prostora, plaća najam. Takav je dogovor s njima da će oni plaćati najam svim vijećima i predstavnicima ako taj trošak ne prelazi 200 eura. Mi smo se uspjeli uklopiti u taj iznos i dobili smo prostor. Dobili su ga Bošnjaci, a uskoro trebaju useliti i Makedonci i Slovenci. Albanci još traže prostor jer njima, s obzirom da namjeravaju otvoriti i klub, treba nešto veći. Tajnika financira pola Grad, a pola županija. I prostor i zaposlenje tajnika su nam bili vrlo važni koraci naprijed učinjeni u ovoj godini.

Najviše radimo na poslovima obnove, povratka i pripomoći ljudima kod rješavanja njihovih problema vezanih za infrastrukturu - priključenja na struju i vodu. Mi smo spona između tih ljudi i gradskih, županijskih i institucija u Zagrebu.

Sudjelujemo i u zajedničkoj manifestaciji svih nacionalnih manjina u Zadru koju održavamo u povodu Međunarodnog dana kulturne raznolikosti u svibnju. Izdajemo i zajednički časopis "Most" koji izlazi dva puta godišnje. Imamo i KUD "Žegar" i pododbor Prosvjete... Zajedno s Prosvjetom radimo na pripremi izdavanja sabranih djela Boška

Veselko Čakić (u sredini) s redakcijom "Mosta"

Desnice. On je bio poznati povjesničar zadarskog kraja i to će biti zanimljiva knjiga.

Nikako ne uspijevamo da se ispoštuje članak 22. Ustavnog zakona koji govori o ravnomjernom zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u državnim službama. To nam je najveći problem. Mi se u zadnje vrijeme pozivamo na Ustavni zakon koji regulira prednost zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina pri istim uvjetima. Pozivamo se i ne uspijevamo da se to realizira u praksi. Kandidati srpske nacionalnosti koji se pozovu na članak 22. opet ne budu primljeni. Događa se to i u Zadru i u Benkovcu, dok je u Gračacu i Obrovcu bolje stanje. Tamo je dobra suradnja HDZ-a i SDSS-a i tamo se rješavaju problemi.

Mi smo imali razgovore na tu temu pa nam se kaže da mi u Zadru po popisu stanovništva nemamo 5 posto udjela u stanovništvu i da se ne možemo pozvati na Ustavni zakon... S druge strane po Ustavnom zakonu birački popisu su relevantni i mi onda daleko premašujemo pet posto. Problem je što nam se u praksi popis birača ne priznaje kao relevantan podatak. Pravo stanje je negdje između popisa stanovništva i popisa birača. Mi znamo da nije realan podatak od 5300 ljudi po popisu stanovništva, vjerojatno ni birački popisi od 19800 nisu realni. Mi smatramo da danas oko deset tisuća ljudi stalno živi na području Zadarske županije, uz tisuću - dvije koji dolaze povremeno. Tako da je to opet nekih 6 - 7 posto ukupnog stanovništva županije.

U Benkovcu je realan postotak udjela Srba u stanovništvu blizu 15 posto. Mi se nadamo i očekujemo da bi se poslije slijedećih lokalnih izbora neke stvari i u Benkovcu mogle promijeniti. Da bi se moglo dogoditi da predstavnici srpske zajednice uđu i u gradsko vijeće i u izvršnu vlast. Postoje takve naznake iz HDZ-a. O tome se razgovara i vjerujem da bi se nešto u Benkovcu moglo promijeniti nakon lokalnih izbora. Moguća je i koalicija HDZ-a i SDSS-a. Očekujemo da bi se tada mogli i dogoditi pomaci u statusu Srba u Benkovcu. I ta bi koalicija bila realna - ako je tako u Obrovcu, neformalno u Gračacu, pa i na državnoj razini, zašto ne bi bilo i u Benkovcu?

Viktor Filima, predstavnik ukrajinske nacionalne manjine u Zagrebu i predsjednik Koordinacije ukrajinske nacionalne manjine u RH

USKORO PRVA SREDIŠNJA MANIFESTACIJA UKRAJINACA U HRVATSKOJ

Pokrenuli smo mnogobrojne aktivnosti kako bi i Hrvatska slijedila primjer parlamenata Australije, Kanade, Češke Republike, Estonije, Gruzije, Latvije Litve, Mađarske, Poljske, Argentine, Ekvadora, Kolumbije, Meksika, Paragvaja, Perua, SAD-a i priznala Holodomor u Ukrajini aktom genocida nad ukrajinskim narodom

Poslije uspješno obavljenih izbora za vijeća i predstavnike ukrajinske nacionalne manjine 21. listopada 2007. godine konstituiran je drugi saziv Koordinacije ukrajinske nacionalne manjine u RH, čime je zastupanje, prezentacija i oganiziranost ukrajinske manjine u Hrvatskoj podignuta na viši razinu. Jedan od najboljih primjera suradnje ukrajinske manjine i lokalne uprave i samouprave je redovito održavanje sjednica Koordinacije ukrajinske nacionalne manjine u RH u županijskim, gradskim i općinskim vijećnicama pri čemu valja posebno istaknuti susretljivost Vukovarsko-srijemske i Brodsko-posavske županije.

Na inicijativu predsjednika ukrajinskih udruga, Koordinacija ukrajinske nacionalne manjine u RH bila je nositelj i koordinator procesa objedinjavanja ukrajinskih udruga u Hrvatskoj u krovnu organizaciju na državnoj razini. Tako je 20. siječnja 2008. godine u Slavenskom Brodu formirana Ukrajinska zajednica RH (sa sjedištem u gradu heroju Vukovaru, gdje živi najveći broj pripadnika ukrajinske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj) kojoj su pristupile sve relevantne ukrajinske udruge u Hrvatskoj (KPD "Ivan Franko" Vukovar, KPD "Ukrajina" Slavonski Brod, KPD "Taras Ševčenko" Kaniža, KPD "Karpati" Lipovljani i "Ukrajinska zajednica Grada Zagreba").

Treba naglasiti kako Koordinacija i Ukrajinska zajednica RH od početka nastupaju zajednički, izvršavajući programe svaka u svojoj domeni i nadopunjavaju jedna drugu. Kao rezultat uzajamne suradnje je i potpisivanje Sporazuma o suradnji između Koordinacije, Ukrajinske zajednice RH i Veleposlanstva Ukrajine u RH.

Unatoč tome što je ukrajinska zajednica RH zbog regulative Savjeta za nacionalne manjine RH uskraćena za financijsku potporu, Ukrajinci u Hrvatskoj uložili su dodatni napor i vlastita sredstva, pa je tako ukrajinska manjina vlastitim sredstvima kupila objekt budućeg Ukrajinskog doma u Vukovaru.

Viktor Filima

Na preoruku koordinacije Ukrajinska zajednica RH kao krovna organizacija građana i udruga pripadnika ukrajinske manjine u Hrvatskoj jednoglasno je primljena u Svjetski kongres Ukrajinaca.

Zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, u kolovozu je održana ljetna škola u Ukrajini (Bučač, Ternopiljska županija) za pripadnike ukrajinske nacionalne manjine, a izlazni rezultati polaznika ljetne škole, osobito u području ukrajinskog jezika su na zavidnoj razini, o čemu svjedoči uključenje polaznika ljetne škole u aktivan život ukrajinske manjine, ukrajinskih udruga, institucija i organizacija u Hrvatskoj.

Uspostavljeni su odlični odnosi s matičnom zemljom Ukrajinom; Ternopiljskom, Ljvivskom i Žytomyrskom županijom, te gradovima Ternopilj, Ljviv, Ivano-Frankivsk i Hust, a kako je manjina most suradnje među državama i narodima u procesu je uspostava suradnje ukrajinskih i hrvatskih gradova. Pokrenuta je i međuregionalna suradnja Ukrajinaca u regiji.

U listopadu ove godine održat će se prva Središnja manifestacija Ukrajinaca u Hrvatskoj u Lipovljanima, gdje će nastupiti sve ukrajinske udruge članice Ukrajinske zajednice RH i prezentirati kulturno bogatstvo ove manjine u Hrvatskoj. U narednom razdoblju planiramo revitalizirati školovanje na ukrajinskom jeziku i pismu u svim središtima ukrajinske manjine. Isto tako namjeravamo pomoći u organizaciji ukrajinskih udruga u područjima značajnije koncentracije Ukrajinaca u Hrvatskoj.

Najveći problem u daljnjem napretku ukrajinske manjine u Hrvatskoj je uskraćivanje financijske potpore krovnoj organizaciji koja okuplja najveći broj pripadnika ove manjine u našoj zemlji Ukrajinskoj zajednici RH, zbog birokratskih regulativa Savjeta za nacionalne manjine RH i nedostatak financijske potpore za kvalitetnog koreografa zbog čega bi prepoznatljiv ukrajinski folklor mogao u potpunosti nestati.

Kako Ukrajinci u Ukrajini, svijetu i u RH ove godine obilježavaju 75. obljetnicu Holodomora u Ukrajini (genocida nad ukrajinskim narodom), pokrenuli smo aktivnosti kako bi i Hrvatska slijedila primjer parlamenata u svijetu koji su Holodomor u Ukrajini priznali aktom genocida nad ukrajinskim narodom.

NAPOMENA UREDNIKA: Bez želje za arbitranjem u povodu stavova gosp. Viktora Filime o načinu raspodjele financijskih sredstava od strane Savjeta za nacionalne manjine, donosi-mo izvod iz zapisnika 27. sjednice Savjeta za nacionalne manjine održane 18. travnja 2008. godine:

(...) Prof. **Larisa Uglješić** napomenula je da je 20. siječnja 2008. godine registrirana Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske, podržana od strane Ukrajine, te da su o registraciji izvještene sve relevantne institucije. Istaknula je zadovoljstvo dodijeljenim ukupnim zajedničkim sredstvima Savezu Rusina i Ukrajinaca, te iznijela prijedlog da se unutar dodijeljenih sredstava učini pravičnija i ravnomjernija raspodjela sredstava prema programima i planovima rada kulturno umjetničkih društava, budući da djeluju dugi niz godina, a pravovremeno su na Javni poziv Savjeta podnijeli prijedloge programa u sastavu Saveza Rusina i Ukrajinaca. Dodala je da su svim kulturnim društvima koja su se izdvojila iz sastava Saveza Rusina i Ukrajinaca i osnovala Ukrajinsku zajednicu Republike Hrvatske predložena dodjela sredstava samo za ostvarivanje programa kulturnog amaterizma, a preostali prijedlozi programa za informiranje i izdavaštvo nisu uzeti u obzir. Ujedno je naglasila da se kod sastavljanja prijedloga kod raspodjele sredstva pozovu na sastanke ovlašteni predstavnici navedenih društava kako bi raspodjela bila ravnomjernija i pravičnija.

Gosp. **Aleksandar Tolnauer** istaknuo je da Savjet za nacionalne manjine svake godine objavi u Narodnim novinama Javni poziv za podnošenje prijedloga programa koji će se sufinancirati sredstvima iz državnog proračuna Republike Hrvatske, te da je rok za prijavu istekao 23. studenog 2007. godine. Novoosnovana Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske je registrirana tek 28. siječnja 2008. godine, nije stekla uvjete za dodjelu sredstva, jer zajednica ne djeluje 18 mjeseci sukladno odredbama Kriterija. Posebno je napomenuo da je, unatoč navedenom, pronađena mogućnost za financiranje njihovih programa i to na način da će se Ugovor o dodjeli sredstava zaključiti pojedinačno sa svakim kulturno umjetničkim društvom, koje je pristupilo Ukrajinskoj zajednici Republike Hrvatske. (...)

(Uvid u potpuni zapisnik moguće je ostvariti na web stranici

www.nacionalne-manjine.info)

NA MATURI I JEZICI MANJINA

Zagreb - Na snagu je 2. rujna stupio Pravilnik o polaganju državne mature, kojim se propisuje njen sadržaj, uvjeti, način i postupak polaganja. Obvezni dio mature sastoji se od ispita iz hrvatskog jezika, matematike i stranog jezika, a učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, uz ispit iz hrvatskog jezika, obvezno polažu i ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći obvezni ispit biraju između matematike i stranog jezika.

POSJET SLOVAČKOG VICEPREMIJERA

Našice / Đakovo - Potpredsjednik slovačke vlade za ljudska prava i manjine **Dušan Čaplovič** početkom rujna je posjetio Zagreb, našičko i đakovačko područje. U općini Punitovci posjetio je Jurjevac, selo s oko 400 stanovnika od kojih su gotovo svi Slovaci. Tamo se gradi društveni dom za čije opremanje je Čaplovič najavio pomoć slovačke vlade. On je obišao i OŠ "Josipa Kozarca" u Josipovcu Punitovačkom. U Našicama se sastao s predstavnicima Saveza Slovaka, te je posjetio Maticu slovačku i njezine ogranke u naseljima Markovac i Jelisavac. Razgledao je i Središnji knjižnicu Slovaka u RH. Gradonačelnik Našica **Krešimir Žagar** je najavio sastanak s ministrom kulture **Božom Biškupićem**, na kojem bi trebala biti dogovorena zajednička investicija grada, Saveza Slovaka i slovačkog veleposlanstva u izgradnji "Slovačke kuće" u Našicama.

U razgovorima Dušana Čaploviča s predsjednikom **Stipom Mesićem** i premijerom **Ivom Sanderom** jedna od tema bio je položaj hrvatske manjine u Slovačkoj i slovačke u RH. Obje su strane izrazile zadovoljstvo skrbi koje države pokazuju za manjine. "Slovačka manjina ima sjajne uvjete za život i razvitak u Hrvatskoj koji im nisu omogućeni samo na državnoj, već i na lokalnoj i županijskoj razini", kazao je Čaplovič.

NOVI PROSTORI MATICE SLOVAČKE

Rijeka - U organizaciji Matice slovačka Rijeka u Filodramatici su 3. rujna otvoreni 8. Dani slovačke kulture u Rijeci u sklopu kojih su otvoreni nove prostorije Matice slovačke, koja će nadalje djelovati na adresi Korzo 35/1. Otvorenju su nazočili i slovački veleposlanik u RH **Jan Banas**, savjetnik potpredsjednika slovačke Vlade **Ljubomir Šišak**, kao i predstavnici Žilinske županije koji su izrazili želju za još čvršćim prijateljskim vezama između ova dva naroda. Na Danima slovačke kulture nastupile su folklorno-glazbene skupine "Jedlovina" i "Slovenka", a priređene su i izložbe **Milana Meduza**.

I BIH U "DESETLJEČU ZA ROME"

Beograd - "Desetlječu za uključivanje Roma" 4. rujna u Beogradu pristupila je i BiH. To je bilo na sastanku Međunarodnog upravnog odbora "Desetlječa" na kojem je premijer Srbije **Mirko Cvetković** istakao da je u zaštiti i unapređenju prava Roma nužno povezivanje država u regiji, te da će Srbija tijekom svog predsjedavanja "Desetlječem" inzistirati da zemlje bivše SFRJ zajedno rade na poboljšanju položaja Roma. Predsjedavajući Vijeća ministara BiH **Nikola Špirić** je izjavio da su u toj zemlji već urađeni akcijski planovi za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite. Potpredsjednik Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH **Ivica Kovačević** kaže da je sve češća pojava da su Romi, da bi ostvarili osnovna ljudska prava,

spremi se odreći romskog porijekla: "Na posljednjem popisu stanovništva 8.868 osoba izjasnilo se da su Romi, međutim po istraživanjima koja je napravio World vision kaže se da je taj broj negdje oko 70.000 osoba." U BiH postoje četiri akcijska plana za Rome. No, još uvijek se ti planovi nisu počeli provoditi. Većinu aktivnosti koje su usmjerene k poboljšava-nju životnog standarda Roma još uvijek realiziraju nevladine udruge, kaže **Boris Pupić** iz udruge "Budi moj prijatelj": "Još uvijek je sve to što se tiče države daleko od stvarnih potreba ljudi." Inače, za lokalne izbore u BiH Romi su se kandidirali u tridesetak općina.

DAN ŽIDOVSKOG NASLIJEĐA

Zagreb - U tridesetak europskih zemalja 7. rujna je obilježen Europski dan židovskog naslijeđa kojim se želi ukazati na važnost i vrijednost židovske kulturne baštine. Židovska vjerska zajednica Bet Israel u Hrvatskoj obilježila je taj dan, koji je ove godine posvećen glazbi, s dva koncerta - mješovitog pjevačkog zbora Lira, te nastupom sopranistice **Maje Vukoje**. Predstavljena je i izložba keramike **Jasne Kozlović-Heim**, kao i prodajna izložba knjiga izdanja Bet Israel.

Od 7. - 14. rujna 2008. u Zagrebu, Čakovcu, Virovitici i Koprivnici u organizaciji Židovske općine iz Zagreba, te suorganizaciji židovskih općina u navedenim gradovima i Glazbene mladeži Koprivnice obilježen je Tjedan Izraela na kojem je održan Treći zagrebački open-air klezmer festival. U Zagrebu i ostalim gradovima su nastupali Jewers (Hrvatska), Pressburger klezmer band (Bratislava, Slovačka), Di Galitzyaner Klezmerim (Krakow, Poljska), te koncert Romantisme hebraique na kojem su svirali gosti iz Pariza **Isabelle Durin** (violina) i **Grégoire Baum-berger** (klavir). Gosti iz Beograda su odigrali kazališnu predstavu "Hindus hoće u Bronx" po predlošku **Israela Horovitz**a.

MESIĆ I TOPOLANEK O MANJINAMA

Zagreb - Hrvatski predsjednik **Stipe Mesić** razgovarao 8. rujna u Zagrebu s češkim premijerom **Mirekom Topolanekom**. U razgovorima je, između ostaloga, izraženo zadovoljstvo položajem manjina, kako češke u Republici Hrvatskoj, tako i hrvatske u Češkoj.

VRTIĆ U ISLAMSKOM CENTRU

Zagreb - U Islamskom centru početkom rujna je svečano otvoren dječji vrtić "Jasmin" koji će primiti 60 djece. Prvu predškolsku ustanovu za djecu islamske vjeroispovijesti potpomogli su Islamska razvojna banka iz Džede u Saudijskoj Arabiji i grad Zagreb. Muftija **Šefko Omerbašić** je pojasnio da je ideja o izgradnji predškolskog dječjeg centra u zagrebačkoj džamiji dugo sazrijevala, još od vremena njene gradnje kada zakonski propisi nisu dopuštali da se istodobno gradi i predškolska ustanova.

OTVORENO PISMO

Zagreb - Upravni odbor SDF-a početkom rujna objavio je Otvoreno pismo o položaju i statusu Srba u hrvatskoj s kojim se želi upozoriti na težak položaj i status srpske zajednice u Hrvatskoj i njezinu društvenu marginalizaciju. U pismu, koje su uz predsjednika Upravnog odbora SDF-a **Veljka Đakulu** supotpisali još 28 istaknutih javnih djelatnika, upozorava se na drastično smanjivanje broja pripadnika nacionalnih manjina.

U pismu između ostaloga stoji da "Hrvatska ima veliki problem u provođenju vlastitih zakona, kada se radi o pravima nacionalnih manjina, a prije svega Srba, kao najbrojnije, te historijski, kulturološki i društveno najprisutnije nacionalne manjine. Srpska zajednica u Hrvatskoj prolazi kroz jedno od najtežih iskustava u svojoj povijesti. Na njen teret stavlja se ukupna odgovornost za rat u Hrvatskoj. Krajevi u kojima Srbi vjekovima žive su opustošeni i ekonomski zapostavljeni. Ostali su bez historijskih stečevina, a nova manjinska prava vrlo teško ostvaruju. Srbi su marginalizirani i isključeni iz mnogih sfera javnog i društvenog života, a nacionalni identitet više im je stigmatiziran, nego priznat. Srbi se nalaze u iskustvu novonastale manjine čija životna i statusna pitanja tek čekaju rješenje. To su pitanja vezana za povratak izbjeglica, stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskih prava, obnove njihovih kuća i povrata uzurpiranog poljoprivrednog zemljišta, rješavanja statusnih pitanja vezanih za državljanstvo, poteškoće u priznavanju prava iz radnog odnosa i mirovinskog osiguranja, etnički pristranog pravosuđa i inflacije optužbi za ratne zločine, strepnje za vlastitu sigurnost i sigurnost svoje imovine, medijskog i javnog linča i govora mržnje, ekonomske zapostavljenosti krajeva u koje se vraćaju, uništene infrastrukture itd."

Na web stanici www.sdf.hr otvoreno pismo je objavljeno u cjelosti.

MESIĆ: PRAVA MANJINA SU NA NAJVIŠOJ RAZINI, ALI...

Ogulin - Tijekom posjete Ogulinu, Bjelolasci i Drežnici 12. rujna predsjednik **Stipe Mesić** je izjavio da činjenica da su prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj na najvišoj razini ne znači ujedno i da su riješeni svi problemi pojedinaca i nacionalnih manjina. "Hrvatska formalno-pravno štiti prava nacionalnih zajednica na najvišoj razini, čak s višim pravima nego što je to u većini europskih zemalja. No, svakako da ima i pojedinačnih stvari koje treba rješavati", rekao je Mesić pozvavši one pojedince iz srpske zajednice u Hrvatskoj koji pokreću takvu javnu polemiku "da još jednom razmisle i prije svega sjednu za stol s institucijama sistema koje probleme srpske zajednice u Hrvatskoj uistinu mogu rješavati".

Predsjednik Mesić se u Drežnici sastao i s predstavnicima srpske nacionalne manjine, te je položio je vijenac na spomenik palim borcima u antifašističkoj borbi u Spomen-parku u Drežnici i obišao srpsku pravoslavnu crkvu u obnovi.

SUMMIT O ROMIMA U EU

Bruxelles - Predsjednik Europske komisije **Jose Manuel Barroso** pozvao je 16. rujna, otvarajući summit Europske unije o Romima, zemlje članice EU na borbu protiv diskriminacije Roma. "Veliki broj njih živi u uvjetima koji nisu prihvatljivi u Europi 21. stoljeća", rekao je Barroso. Prema istraživanju 77 posto stanovnika EU-a smatra da je "biti Rom" veliki nedostatak u poslovnom smislu, te je istaknuo da milijuni Roma moraju dobiti pristup sveukupnom sustavu obrazovanja, a njihova stambena i poslovna situacija mora se poboljšati.

"U 21. stoljeću, položaj Roma je mrlja na europskoj savjesti", rekao je povjerenik za jednake mogućnosti **Vladimir Špidla**. Na konferenciji je sudjelovalo više od 400 osoba iz institucija EU-a, vlada, parlamenta i nevladinih organizacija iz zemalja članica, te romskih udruga.

RADIONICA O MAĐARSKOJ BAŠTINI

Vukovar - Od 16. do 18. rujna u vukovarskoj Gradskoj knjižnici održana je radionica mađarske kulturne i jezične baštine. Ovu manifestaciju u sklopu programa "Ljeto u knjižnici" organizirali su knjižnica i Udruga Mađara grada Vukovara. Kako kaže predsjednica udruge **Rozalija Jakumetović**, u Vukovaru nema ni škole, ni vrtića, a u gradskoj knjižnici ni knjiga na mađarskom jeziku. Književnim djelima na mađarskom i prijevodima na hrvatski jezik sudionicima radionice predstavljani su mađarski književnici, a pod vodstvom **Ane Kovačević**, profesorice mađarskog jezika i književnosti iz Osijeka, predstavljani su i mađarski riječnici i priručnici, te mađarske kuharice. Održana je i izložba mađarskih narodnih vezova i ručnih radova.

JASLICE ZA MALE TALIJANE

Rijeka - U Podcentru Mira Dječjeg vrtića Rijeka 17. rujna su službeno počele s radom prve jaslice za djecu pripadnike talijanske nacionalne manjine. Riječ je o jedinstvenim jaslicama u Hrvatskoj koje će za sada polaziti 12 djece. Uz Talijansku uniju u realizaciji ovog projekta sudjelovao je i grad Rijeka.

DESNIČINI SUSRETI

Islam Grčki / Zagreb - Okupljanjem profesora, znanstvenika i studenata u Kuli Stojana Jankovića u Islamu Grčkom i u Zagrebu 20. i 21. rujna održani su tradicionalni "Desničini susreti" pod nazivom "Pripadnost kulturi - kultura pripadanja". Održan je i okrugli stol "O baštini i mogućnostima revitalizacije Kule Stojana Jankovića i Ravnih kotara".

"Nije nam cilj samo baviti se temom opusa književnika **Vladana Desnice**, pa ni temom revitalizacije Kule Stojana Jankovića, nego u Kuli utemeljiti međunarodni centar koji bi uz potporu sveučilišta u Zagrebu i Zadru bio istraživački centar, sličan onome u Dubrovniku", izjavio je u Islamu Grčkom **Drago Rokandić**, historičar s Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Potpredsjednik Vlade **Slobodan Uzelac** je izjavio da se nada budućnosti suradnje nakon sukoba u povijesti. "Ne možemo se ne nadati uspjehu ako slijedimo Desničinu ideju inter-etičnosti", rekao je Uzelac.

Na ovogodišnjim Desničinim susretima sudjelovali su mnogi istaknuti znanstvenici iz Hrvatske i Srbije: **Ivo Banac**, **Vladimir Skračić**, **Neven Budak**, **Vesna Matović**, **Duško Sekulić**, **Branka Prpa** i drugi.

14. DANI MAKEDONSKE KULTURE

Osijek - U Osijeku su 21. rujna počeli "14. Dani makedonske kulture", koji će trajati do 28. listopada, a organizira ih osječko makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci". U sklopu "14. Dani makedonske kulture", u Osijeku će se, uz ostalo, održati projekcije makedonskih filmova te promocija knjige "Dani braće Miladinov", autora **Blagoja Jovanovskog**. Na svečanosti otvaranja je najavljen početak organiziranja dopunske nastave na makedonskom jeziku koja će se izvoditi u osječkoj Osnovnoj školi "Vijenac". Dopunska nastava na makedonskom jeziku inače je organizirana još u Zagrebu, Rijeci i Puli.

Š.BEGIĆ NA ČELU BOŠNJAČKE KOORDINACIJE

Zagreb - **Šehrizad Begić**, inače predstavnik bošnjačke nacionalne manjine u Kastvu i pred-

sjednik Vijeća bošnjačke nacionalne manjine Primorsko-goranske županije, izabran je za predsjednika nacionalne koordinacije vijeća bošnjačke nacionalne manjine. Tu funkciju do sada je obavljala **Zlata Mujkić** iz Siska.

ĐACI SRUŠILI ZID SRAMA

Buje - U utorak 22. rujna navečer učenici talijanske i hrvatskih srednjih škola u Bujama srušili su zid na pola hodnika koji ih dijeli. Zid kojeg je dao sazidati ravnatelj talijanske škole **Claudio Stocovaz** i koji je trebao dijeliti učenike talijanske srednje škole "Leonardo da Vinci" i hrvatske Gospodarske i Srednje škole "Vladimir Gortan" srušen je tako da su učenici probili rupu u njemu koju su čitav dan širili dok nisu posve srušili zid.

Deset četvornih metara zida, podignutog od montažnog materijala, javnost u Bujama je bila nazvala "zidom srama" s obzirom na to da je još od gradnje zgrade postojao hodnik i stubište koje je povezivalo talijanski dio škole s hrvatskim.

IZGRADNJA ODRŽIVIH ZAJEDNICA

Kistanje - U Kistanjama je 26. rujna otvoren Sajam tradicionalnog obrta i javna prezentacija projekta "Kistanje - novi turistički biser". Sajam je dio projekta "Premošćivanje - izgradnja održivih zajednica u područjima povratka" koji ima za cilj poboljšati socio-ekonomske prilike i promovirati miran suživot u područjima pogođenim ratom. Belgijsko veleposlanstvo je sufinanciralo projekt sa 316,000 USD, a provodi ga UNHCR s Udrugom MI u 10 zajednica u područjima od posebne državne skrbi. Projekt u Kistanju realizirali su udruga mladih Atlas, srpsko društvo Prosvjeta te udruga hrvatskih doseljenika Novo Janjevo.

SDSS TRAŽI OD DRŽAVE DA SE ODKREKNE SUDSKIH TROŠKOVA

Zagreb - Zastupnik srpske nacionalne manjine i SDSS-a **Ratko Gajica** požalio se konferenciji za novinare 26. rujna na "zastoj u realizaciji koalicijskog sporazuma SDSS-a s HDZ-om" zbog prisilne naplate sudskih troškova civilima srpske nacionalnosti koji su između 1991. i 1995. stradali izvan područja ratnih djelovanja, ali su izgubili parnice za obeštećenje.

Naveo je da je u tom razdoblju izvan područja ratnih djelovanja minirano oko 10 tisuća kuća, a oko tisuću civila je ubijeno ili se vode kao nestali, a kazneni postupci za takva nedjela završavali su primjenom Zakona o oprost, a privatne parnice za obeštećenje odbacivanjem zahtjeva i napolatom sudskih troškova na teret oštećenih. "Riječ je o zakonodavno - sudskoj kombinatorici kojom je nasilje ozakonjeno, a pravda onemogućena", ocijenio je Gajica, ističući da je čašu prelilo to što je stotinjak ljudi ovih dana dobilo rješenje o ovrsci za sudske troškove, između deset i 120 tisuća kuna. Tumačeći da je riječ o otvorenoj diskriminaciji civilnih žrtava rata, Gajica je od Vlade zatražio da se država odmah odrekne naplate sudskih troškova.

HRVATSKO IZASLANSTVO U KINI

Peking - Na poziv Državne komisije za etničke poslove NR Kine izaslanstvo RH koje je vodila

Dobrodošlica hrvatskom izaslanstvu u Kini

predstojnica vladinog Ureda za nacionalne manjine **Milena Klajner** boravilo je u Kini u 20. do 28. rujna. U izaslanstvu su bili predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH **Aleksandar Tolnauer**, predsjednik saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina **Furio Radin**, te savjetnik Predsjednika RH i poznati ekspert za pitanja nacionalnih manjina **Siniša Tatalović**. U brojnim razgovorima u kineskim državnim institucijama te prilikom posjeta Sveučilištu za etničke skupine razmijenjena su iskustva vezana za unapređivanje prava i društvenog statusa etničkih skupina i nacionalnih manjina. Predstavnici Kine, u kojoj je službeno priznato 56 etničkih skupina, pokazali su veliki interes za hrvatska iskustva i rješenja.

NOGOMETNO PRVENSTVO ROMA

Zagreb - Krajem rujna je u Zagrebu održan je turnir romskih nogometnih reprezentacija, nazvan Europskim prvenstvom na kojem su sudjelovali sastavi iz Italije, Slovenije, BiH i Hrvatske. Početni udarac na revijalnoj utakmici Prijatelji Roma - Romi Europe izveo je šef ureda Europske komisije u Zagrebu **Vincent Degert**. "Veseli me ovaj događaj jer je sport, uz kulturu, najbolji način da se Romi integriraju u društvo", kazao je Degert. Pobjedila je momčad BiH, ispred Slovenije, Hrvatske, pa Italije.

Glavni organizator turnira u Zagrebu je bio **Tofko Dedić Toti**. Izbornik bosanskohercegovačke reprezentacije **Ibro Beganović** je najavio da će se dogodine u Tuzli organizirati svjetsko prvenstvo romskih reprezentacija.

STINA
news agency

izdavač: **STINA d.o.o.** Split
Šetalište Bačvice 10, 21000 SPLIT, Croatia
tel/fax: ++385/21/321-421, 488-936, 488-945
e-mail: stina@zamir.net & stina@st.hinet.hr
internet: www.stina.hr
direktor: Goran Vežić
glavni urednik: Stojan Obradović

Manjinski forum

ISSN: 1334-7969

Tisak: ARAK, Omiš